

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ
КИТАЙСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИTRAINING OF FUTURE TEACHERS IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS
OF THE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA

Стаття присвячена вивченню педагогічна підготовка майбутніх вчителів у КНР. Педагогічна підготовка майбутніх вчителів у КНР спрямована на допомогу їм в становленні як професіоналів. Серед вимоги до викладачів вищої освіти у КНР які обумовлюють ефективне викладання віднесемо: відношення на основі гуманізму, що передбачає повагу до особистості здобувача, доброзичливе ставлення, допомога при необхідності, вірять в їхні здібності до навчання та ставляться до них як до рівних. Побудова об'єкт-об'єктних взаємовідношень, що засновані на взаємоповазі та довірі. Викладання матеріалу з застосуванням дослідної технології навчання. Реалізація викладання з урахуванням принципу індивідуального підходу. Постійне удосконалення власних знань з предмету який викладають. Розвиток комунікативних навичок та вмінь. Ретельна підготовка до проведення занять. Проте і досі існують недоліки в організації роботи ЗВО у КНР: відсутність повноцінної системи забезпечення якості педагогічної освіти в деяких вищих навчальних закладах та нездатність деяких інститутів адаптуватися до сучасної ситуації в освіті. найбільш ефективним способом сприяє підняттю ефективності навчання це введення у ЗВО введення професійної акредитації. Вважаємо, що сьогодні професійна акредитація в галузі підготовки майбутніх вчителів є важливим інструментом для стандартизації та керівництва підготовкою вчителів, покращення загальної ситуації та покращення якості підготовки вчителів. Встановлено, що розробка навчальних планів для спеціальностей підготовки вчителів розвивається в напрямку стандартизації та уніфікації. Акредитація підкреслює необхідність дотримання "Стандартів для навчальних планів педагогічної освіти" та вимог професійних стандартів для вчителів, зосередження на учнівському центризмі, досягнення навчальних цілей планом та виконання вимог до випускної кваліфікаційної роботи.

Ключові слова: підготовка вчителя, вища школа, майбутній вчителі, акредитація.

The article is devoted to the study of teacher education in China. The pedagogical training of future teachers in the PRC is aimed at helping them to become professionals. Among the requirements for higher education teachers in China that determine effective teaching are: an attitude based on humanism, which implies respect for the personality of the student, a friendly attitude, assistance when necessary, believe in their learning abilities and treat them as equals. Building object-object relationships based on mutual respect and trust. Teaching material using experiential learning technologies. Implementation of teaching based on the principle of individual approach. Continuous improvement of their own knowledge of the subject they teach. Development of communication skills and abilities. Thorough preparation for the classes. However, there are still shortcomings in the organization of the work of higher education institutions in China: the lack of a full-fledged system of quality assurance of teacher education in some higher education institutions and the inability of some institutions to adapt to the current situation in education. the most effective way to improve the effectiveness of teaching is to introduce professional accreditation in higher education institutions. We believe that today professional accreditation in the field of future teacher education is an important tool for standardizing and guiding teacher education, improving the overall situation and improving the quality of teacher education. It is established that the development of curricula for teacher training specialties is developing in the direction of standardization and unification. Accreditation emphasizes the need to comply with the Standards for Teacher Education Curricula and the requirements of professional standards for teachers, focus on student centricity, achievement of learning objectives by the plan, and fulfillment of requirements for the final qualifying work.

Key words: teacher training, higher education, future teachers, accreditation.

УДК 377

DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/58.2.6>

Ян Ян,

аспірантка кафедри освітології та інноваційної педагогіки Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

Педагогічна підготовка вчителів у закладі вищої освіти реалізується у цілому освітньому процесі, проте провідну роль відіграють особистість вчителя та здобувача. У КНР заклади підготовки вчителів завжди мали спеціальну місію. З середини 1990-х років педагогічна освіта в Китаї поступово реформувалася, і на даний момент сформувалася сучасна система підготовки вчителів з двома великими структурами – педагогічними університетами та комплексними закладами підготовки вчителів.

Педагогічна підготовка майбутніх вчителів спрямована на допомогу їм в становленні як професіоналів. Вона здійснюється в освітньому процесі як прихована від здобувачів позиція викладача

заснована на системі взаємозв'язаного й взаємодоповнюючого спілкування та спрямована на ефективність процесу навчання. Проблеми організації освітньо-виховного процесу в Китаї та розробка творчих рекомендацій для їх реалізації в освітньому просторі України були досліджені такими науковцями. Л. Калашник досліджував сучасну парадигму підготовки педагогічних кадрів до роботи зі здобувачами, тоді як А. Антиповський, Д. Ксяожинг, Н. Франчук проводили історико-педагогічний аналіз вищої освіти. С. Яннг. Г. Шоу визначив унікальні особливості системи професійної освіти в Китаї, Я. Лиминь, Л. Сюэнун, Ч. Цинья досліджували підготовку бакалаврів педагогіки в педагогічних університетах Китаю. Крім того, Лі

Шульмана досліджувала особливості підготовки та адаптації китайських студентів до навчання за кордоном. Проте проблема ефективності підготовки вчителів у закладах вищої освіти Китайській народній республіці не була достатньо висвітлена у наукових працях. Саме тому її було обрано темою нашого дослідження. **Метою дослідження** стало на основі аналізу наукової педагогічної літератури визначити складові ефективної підготовки вчителів у закладах вищої освіти КНР.

Згідно до досліджень Я. Лиминь [1] ефективність навчання у ЗВО КНР характеризується якістю викладання, гарною підготовкою та організацією викладання на високому науковому рівні. Процес навчання та його ефективність знаходяться в прямій залежності від зусиль, енергії та часу які витрачає викладач на підготовку до занять. Звертаючи увагу на показники виміру ефективності навчання на які звертали увагу вчені КНР, можемо зазначити, що не існує єдиних загальноприйнятих критеріїв. Найбільш загальноприйнятими є такі методики: 1. Анкетування здобувачів про ефективності викладу матеріалу викладачем заздалегідь розробленими характеристиками. 2. Проведення бесіди – інтерв'ю здобувачів про ефективність організації освітнього процесу. 3. Проведення співбесіди з адміністрацією ЗВО та передовими викладачами з метою виявлення їх думки стосовно виявлення найкращих характеристик освітнього процесу конктерного ЗВО.

Дослідження Л. Сюэнун, Ч. Цинья [2] показало, що ефективні вчителі володіють професійними знаннями, компетентні у викладанні, добре підготовлені до викладання в аудиторії та мають пристрасть до предмета, який вони викладають, і до самої викладацької діяльності. Також, ефективні викладачі демонструють високий рівень професійних знань, вміють керувати класом, люблять свій предмет, та викладацької діяльності. У своїй діяльності дотримуються принципів навчання.

У 1999 році американські вчені С. Янг, Г. Шоу визначили п'ять показників, які у здобувачів асоціюються з високим рівнем ефективного викладання:

1. Вміння вмотивувати здобувачів, створювати приємну атмосферу.
2. Комунікативні вміння викладача. У вмінні спілкуванні зі студентами, та у доступній та логічній послідовності викладати зміст матеріалу.
3. Демонстрування вагомості змісту матеріалу на практиці.
4. Врахування індивідуальних особливостей аудиторії при викладанні матеріалу.
5. Повага до здобувачів, їх думок, та дотримання правил академічної доброчесності.

С. Чуань [4] одним із вагомих чинників які впливають на ефективність викладання, окрім вже зазначених, додав володіння високим рівнем

культури викладача, турботою про життєвий світ студентів, зосередженістю на процесі викладання та чіткою методологічною обізнаністю викладача.

Хіллер [5] на основі емпіричних досліджень, довів що одним важливіших показників ефективності викладання вчителем є його компетентність у методики викладання предмета. Дослідник довів, що використання під час викладу лекції неоднозначних висловлювань зменшує ефективність сприйняття та засвоєння матеріалу.

Виходячи з зазначеного висувуються такі вимоги до викладачів ЗВО у КНР:

1. Постійне удосконалення власних знань з предмету який викладають.
2. Розвивати комунікативні навички та вміння
3. Ретельно готуватися до проведення занять.

Підготовка викладача передбачає не лише конкретну підготовку до проведення конкретного заняття, а й в загалі до планування та організації своєї викладацької діяльності і передбачає і планування курсу і занять з урахуванням особливостей курсу та аудиторії, визначення цілі, завдань, пріоритетів та труднощі викладання та планування шляхів їх подолання. Проте слід враховувати, що незважаючи на чітке планування заняття педагогічна діяльність є динамічною діяльністю і тому неможливо передбачити всі педагогічні ситуації які можуть виникнути, саме тому викладач має постійно удосконалювати свої педагогічні знання, вміння та навички. Також викладачі мають бути гнучкими у своєму підході до змісту навчального матеріалу, цільової групи та контексту викладання. Враховувати потреб студента та ні цієї основі мотивувати здобувачів до навчання.

Викладання в університеті ґрунтується на розумінні потреб студентів та мотивації їх до участі у навчальній діяльності. Тому ефективно викладання в університеті вимагає уваги до студентів і тісного зв'язку з ними.

Аналізуючи праці С. Янг, Г. Шоу, Л. Сюэнун, Ч. Цинья можемо визначити наступні вимоги до викладачів вищої освіти у КНР які обумовлюють ефективно викладання:

1. Відношення на основі гуманізму. Повага до особистості здобувача, доброзичливе ставлення, допомога при необхідності, вірять в їхні здібності до навчання та ставляться до них як до рівних.
2. Побудова об'єкт-об'єктних взаємовідношень, що засновані на взаємоповазі та довірі.
3. Викладання матеріалу засновано на дослідній технології навчання
4. Викладання реалізується з урахуванням принципу індивідуального підходу. Викладач при викладі матеріалу має враховувати індивідуальні особливості здобувача, з метою досягнення максимального ефективного результату навчання.
5. Враховувати побажання здобувачів стосовно покращення викладання та навчання.

Проте найбільш ефективним способом сприяє підняттю ефективності навчання це введення у ЗВО введення професійної акредитації. Вважаємо, що сьогодні професійна акредитація в галузі підготовки майбутніх вчителів є важливим інструментом для стандартизації та керівництва підготовкою вчителів, покращення загальної ситуації та покращення якості підготовки вчителів. Розробка навчальних планів є важливою складовою професійної акредитації та фундаментом для створення системи підготовки вчителів. У 2017 році Міністерство освіти КНР встановило стандарт професійної акредитації для дитячої освіти (початкової освіти, середньої освіти) з фокусом на студентоцентричному, результативно-орієнтованому та послідовному підході до підготовки майбутніх вчителів. Існує чотири різні типи навчальних закладів які займаються підготовкою вчителів в Китаї, оцінюються їх відповідність вимогам стандарту професійної акредитації. Деякі вищі педагогічні коледжі (факультети освіти) тепер утворені в рамках сучасної системи підготовки вчителів. Після приєднання деякі вищі педагогічні коледжі (факультети) стали частинами інтегрованих університетів [7]. У цій системі з'явилися нові виклики: наприклад, багато вищих навчальних закладів ще не створили повноцінної системи забезпечення якості педагогічної освіти, а деякі мають проблеми з адаптацією до сучасної ситуації в освіті [8, 11]. У деяких педагогічних університетах підготовка майбутніх вчителів відступає на другий план на користь не-педагогічних спеціальностей. Аналіз програм з підготовки вчителя у ЗВО КНР показав, що в них є велика кількість базових курсів, проте відсутні спеціалізовані дисципліни та недостатньо уваги приділено педагогічній практиці.

Згідно з доповіддю, опублікованою в 2014 році, "Дослідження та стратегічний аналіз ситуації з підготовки в навчальних закладах Китаю", яка базувалась на основі аналізу організації освітнього процесу у 27 навчальних закладах вищої освіти різних типів, було виявлено наступні особливості навчальних планів підготовки вчителів: високий відсоток дисциплін з предметної галузі, відносно низький відсоток педагогічних теоретичних курсів. "Студенти педагогічних закладів приділяють велику увагу предметним дисциплінам" [8].

Таким чином слід звернути на такі недоліки які сьогодні виникають організації роботи ЗВО у КНР: відсутність повноцінної системи забезпечення якості педагогічної освіти в деяких вищих навчальних закладах та нездатність деяких інститутів адаптуватися до сучасної ситуації в освіті.

Навчальна програма педагогічних закладів є одним із головних документів який забезпечує організацію підготовки вчителів, але поточна система проектування навчальних програм застаріла

та негативно впливає на якість освіти здобувачів освіти.

У процесі здійснення акредитації ЗВО закладів аналізуються навчальні плани та надається узагальнена характеристика поточних навчальних планів. Оскільки саме навчальний план в педагогічних закладах відіграє вирішальну роль у підготовці, а поточна система дизайну навчального плану є ірраціональною. Її зміст та матеріали оновлюються повільно, методи навчання застарілі, зв'язок з практикою освіти ослаблюється ці та інші проблеми безпосередньо впливають на якість підготовки студентів-вчителів. Згідно з вимогами акредитації у КНР, структура навчального плану повинна включати три категорії дисциплін: загальні освітні дисципліни, спеціалізовані дисципліни та педагогічні дисципліни. Наразі спостерігається тенденція до стандартизації структури навчального плану та зростаючого значення педагогічних дисциплін. Однак розподіл оцінок та семестрів у кожній дисципліні варіюється, що відображає відмінності в навчальних планах.

Професійна акредитація вчителів, заснована на концепції "студентоцентризму та підвищення якості освіти", була запроваджена у 2017 році. "Стандартна професійна акредитація складається з трьох рівнів. Професійна акредитація не тільки регулює та направляє розвиток педагогічної освіти та поглиблює комплексну реформу освіти, але й, що найважливіше, гарантує та поліпшує якість підготовки вчителів [9].

Перший рівень – це основні вимоги, якими повинна відповідати кожна навчальна установа. Другий рівень акредитації визначає, чи відповідає якість навчання в навчальному закладі стандартам якості. Третій рівень концентрується на акредитації педагогічних університетів вищої якості. "Акредитація" – це комплексна, всебічна і системна система оцінки умов навчання вчителів, процесу та результатів навчання [10].

Акредитація наголошує на необхідності дотримання "Стандартів для навчальних планів педагогічної освіти" та вимог професійних стандартів для вчителів, особлива увага до приділяється саме здобувачу; досягнення навчальних цілей за навчальним планом, виконання вимог до роботи дипломного проєкту випускника. Навчальний план має поєднувати загальні, предметно-професійні та педагогічні загальні, спеціальні та педагогічні дисципліни, теоретичні та практичні курси, обов'язкові та вибіркові курси. Також для деяких навчальних планів визначені мінімальні коефіцієнти балів: частка гуманітарних та соціальних дисциплін повинна становити щонайменше 10% від загального числа, частка спеціальних дисциплін послідовно зростає в дошкільній, початковій та середній школах, а частка педагогічних навчальних планів послідовно зменшується [9].

Порівнюючи вимоги до навчальних планів з тими, що передбачені в акредитаційних стандартах, зазначимо, що останні наголошують на важливості дисциплін, пов'язаних із предметами. Оскільки загальна освіта в Китаї головним чином дотримується принципу поділу на предмети (це є основною особливістю навчання студентів у закладах підготовки вчителів), і відображає особливості формування та реформування навчальних планів закладів вищої освіти. Без необхідної та достатньої підготовки за предметом майбутні вчителі не зможуть якісно викладати предмети. Педагогічні дисципліни розкривають особливості навчання в педагогічних закладах, на відміну від мультидисциплінарного університету, і повинні бути важливою частиною навчального плану педагогічного університету. Створення навчальних модулів стало головним трендом у розвитку багатьох педагогічних навчальних планів. "Це сприяє поступовому з'явленню професійної освіти в педагогічних університетах як відносно самостійної системи, що веде до поступового переходу до відносної відкритості та спеціалізації педагогічного персоналу". [10]. Таким чином, зазначимо, що "Стандарти акредитації» посприяли встановленню рівності важливості та значимості дисциплін за предметами та педагогічними дисциплінами.

Таким чином, акредитація відображає важливість знань предмета на різних етапах навчання, зміст навчального плану показує спеціалізацію на всіх рівнях. У той же час, процент педагогічних дисциплін має відповідно зменшуючий характер. За думкою деяких вчених, "це може бути пов'язано з тим, що зі збільшенням рівнів навчання збільшується обсяг та складність знань з предмета, а також вимоги до вчителів у галузі знань предмета, тому частка педагогічних дисциплін у загальному обсязі програми підготовки вчителів зменшилась. Це допомагає вчителям опанувати навички викладання, призначені для здобувачів певних рівнів навчання.

Згідно до дослідження Лі Хунцін, Лі Цзяньхуей кваліфікований вчитель має мати загальну підготовку, знання предметів, педагогіки, навчальних дисциплін, розуміти здобувачів та їхні вікові характеристики, цілі, цінності, філософські та історичні основи освіти тощо [11]. Зазначене, має бути враховано при проєктуванні навчального планування, який є основою для подальшого формування знань у майбутніх педагогів. Особливої уваги заслуговує проєктування розвитку компетентностей та навичок при педагогічній підготовці вчителів. Введення акредитації в ЗВО КНР призвело до перегляду та удосконалення навчальних програм більшості університетів КНР.

Д. Ксяоджинг [6]. досліджуючи навчальні плани, запропоновані чотирма закладами, дійшов висновку, що в основному однакові та включають

загальну освіту, предметну освіту та педагогічну освіту, яка охоплює три головні категорії навчальних планів в поточних закладах педагогічної освіти. У конкретних модулях навчального плану кожен заклад має свою власну організацію. Наприклад, Пекінський університет освіти включив практику викладання в "Навчальний план з професійної грамотності викладачів", Миський університет освіти бере участь в "Навчальному плані педагогічної освіти", Луганський державний університет підкреслює "практичний курс", а Qiannan Pedagogical University включена до створення "Платформи для навчання викладачів". Проте недостатньо уваги університети приділяють практиці. Це може свідчити про те, що університети мають відносно більшу свободу та гнучкість в застосуванні планування. Позитивним є розподіл навчальних балів професійних та педагогічних дисциплін, ці дисципліни присутні в програмі протягом всього періоду навчання.

Отже зазначаємо, що на сьогоднішній день розробка навчальних планів для спеціальностей підготовки вчителів розвивається в напрямку стандартизації та уніфікації. Звичайно, навчальні плани варіюються в залежності від рівня та мети педагогічних університетів. Професійна акредитація не тільки регулює та направляє розвиток педагогічної освіти та поглиблює комплексну реформу освіти, але й, що найважливіше, гарантує та поліпшує якість підготовки вчителів. Акредитація підкреслює необхідність дотримання "Стандартів для навчальних планів педагогічної освіти (пробна версія)" та вимог професійних стандартів для вчителів, зосередження на учнівському центризмі, досягнення навчальних цілей планом та виконання вимог до випускної кваліфікаційної роботи. Навчальний план об'єднує загальні, предметно-спеціальні та педагогічні дисципліни, теоретичні та практичні курси, обов'язкові та вибіркові курси.

Перспективи подальших розвідок у даному напрямі вважаємо є уніфікація досвіду КНР до досвіду Українських закладів вищої освіти.

БІБЛІОГРІФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Яо Лімін Дослідження характеристик ефективного викладання та навчання в університетах/ *Сучасна університетська освіта* 2001/ № 4. С. 42-45 URL: <http://www.cqvip.com/>
2. Лі Сюенон, Чжан Цін'я. Трансформація та розвиток у столітті педагогічної освіти. *Трансформація та розвиток у столітті педагогічної освіти*. Нанкін. Видавництво Нанкінського нормального університету. 2014. С. 141-143
3. S. Youngel Profile Of Effective College And University Teachers [J] 1999.P. 670-686.
4. Переосмислення нашого майбутнього з самого початку: формування нового суспільного договору для освіти" URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000382459>

5. Прискорення впровадження "освіти, орієнтованої на ЦСР" у вищій освіті. Посібник для закладів вищої освіти щодо реалізації Цілей сталого розвитку ООН. URL: <https://irp.cdn-website.com/be6d1d56/files/uploaded/Accelerating%20Education%20for%20the%20SDGs%20in%20Universities-Chinese%20full%20version.pdf>

6. Джанг Ксяожинг Розвиток підготовки педагогів у КНР. *Муніципальна освіта: інновації та експеримент*. 2019. № 3(66). С. 67-74. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/podgotovka-uchiteley-v-kitae-v-kontekste-professionalnoy-akkreditatsii>

7. Комісія з освіти Китайської Народної Республіки (з 1998 року перейменована в "Міністерство освіти"). Повідомлення про випуск "Декількох думок про планування і реструктуризацію педагогічних коледжів". URL: http://www.moe.gov.cn/srcsite/A10/s7058/199903/t19990316_162694.html

8. Лі Сюенун, Чжан Цін'я Трансформація і розвиток у століття педагогічної освіти. *Трансформація та розвиток у століття педагогічної освіти*. Нанкін: Видавництво Нанкінського нормального університету. 2014. С. 141-143.

9. Research Team of National Teacher Education Institution Surveys. A National Investigation Report and Policy Analysis on Cultivation Status of Normal University Students in China // *Education Research*. 2014. № 11. С. 98.

10. Zhu Xudong, Hu Yan. China Education Reform and Opening-up 40 years. Beijing: Beijing Normal University Publishing Group. 2018. С. 361.

11. Li Hongqing, Li Jianhui. Normal professional standards: the guarantee of teacher education quality. *Journal of Minnan Normal University (Philosophy and Social Sciences)*. 2019. № 1. С. 107-111.